

Dinosaurier i Bibeln?

Av Göran Schmidt

Kapitel 40 och 41 i en av de allra äldsta böckerna i Bibeln, Jobs bok, beskriver två respektingivande djur. De kallas Behemot och Leviatan. Enligt texten är det Gud själv som talar till den hårt prövade mannen Job. I kapitlet dessförinnan (39) har Gud relaterat till en rad andra dåtida djur som var bekanta för Job: lejon, korp, stenget, vildåsna, vildoxe, struts, häst och hök. Men inget av dem får en så ingående beskrivning som de två som sedan följer. Behemot beskrivs som ett väldigt växtätande djur med en svans som "vajar som en ceder" (Job 40:12). Leviatan framställs som ett fruktat djur med tjockt benpansar runt om som det inte var någon idé att ge sig på med dåtidens vapen. Det hade dessutom förmågan att ge ifrån sig gnistor, eldsflammar och rök vilket öskt för tanken till eldsprutande drakar – något som somliga ser som bevis för att det handlar om ett mytologiskt djur. Eller möjligen ett riktigt djur som beskrivs i poetiska ordalag.

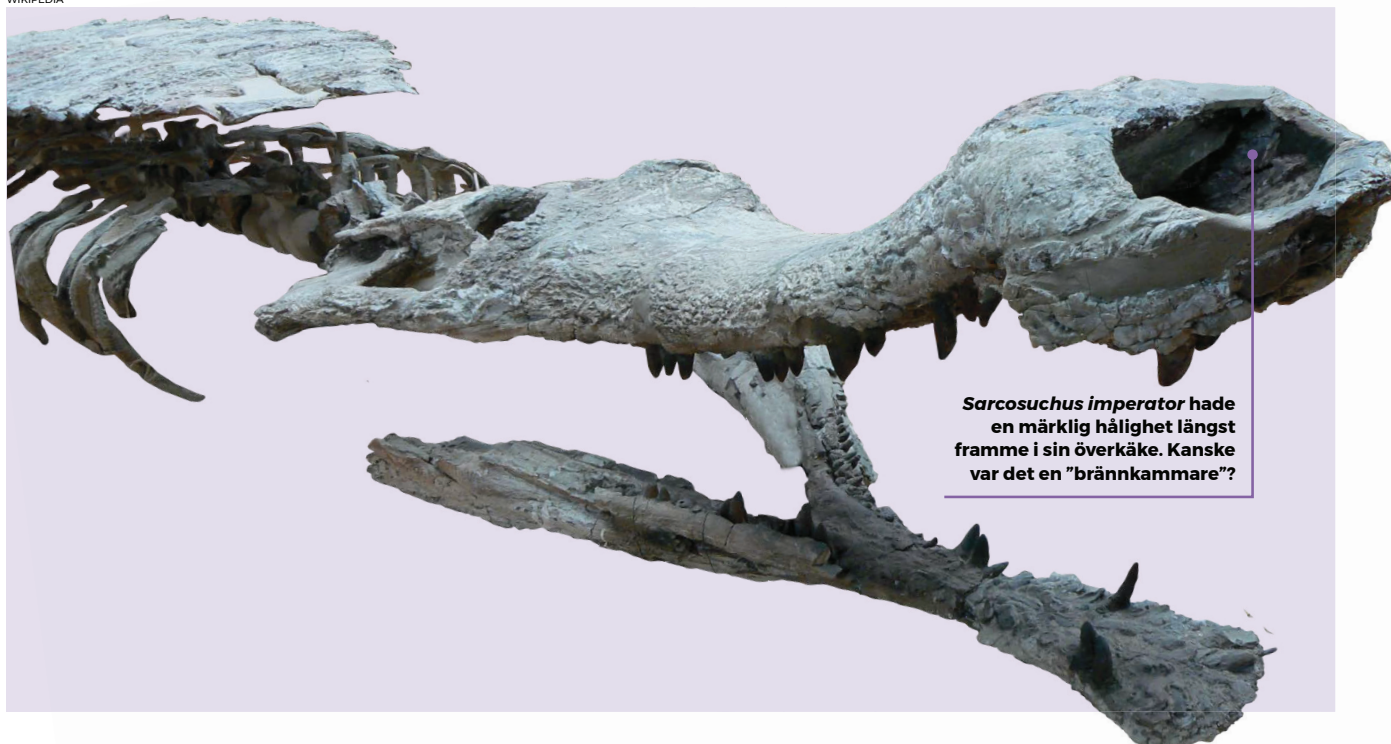
Bibelöversättare och bibeltolkare genom tiderna har brottats med vilka djur som Gud syftade på. Den kristne teologen Thomas av Aquino som levde på 1200-talet ansåg att Behemot var en elefant och Leviatan en val, men sedan 1600-talet har den vanligaste tolkningen varit Behemot som flodhäst och Leviatan som krokodil. Det är också den tolkning

som översättarna till exempelvis Svenska Folkbibeln har valt i sina kommentarer. Men det finns detaljer i texten som gör de tolkningarna tveksamma.

Behemots svans liknas vid ett cederträd medan svansarna hos både flodhästar och elefanter är förhållandevis blygsamma. En svans som vajar som ett cederträd harmonierar däremot väl med den moderna vetenskapliga synen på de så kallade sauropoderna – den grupp bland dinosaurierna som blev allra störst (se s.22). Förr i tiden brukade de avbildas med sina svansar släpande i marken, men så gör man inte längre. Numera ser man bilder av djuren med svansarna upplyfta från marken för att balansera upp tyngden från deras långa, tunga halsar. Informationen i bibeltexten är inte tillräckligt detaljerad för att man ska kunna säga vilken art Behemot kan ha tillhört, men man har föreslagit en apatosaur, ultrasaur, brachiosaur eller nigersaur. Detta förstås under förutsättning att dinosaurier och människor verkligen var samtida, men mycket tyder faktiskt på det (se till exempel artikeln på s.32)

Om Leviatan står det att "de mäktiga drabbas av förfäran" när han reser sig (41:16), och att kroppens pansar var hårt "som lerskärvor" även på undersidan (41:21). Det stämmer illa med att krokodiler alltid har fångats och använts till föda

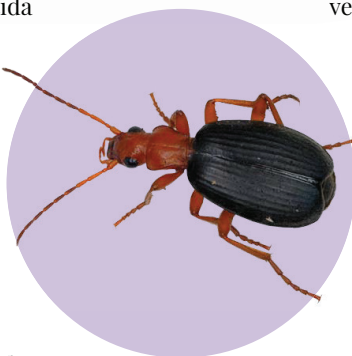
WIKIPEDIA

och att deras bukskinn är förhållandevis mjukt och sårbart. Dessutom är chansen att få se en nutida krokodil resa sig upp på två ben mycket liten, även om havskrokodiler vid sällsynta tillfällen kan göra det under korta stunder. Ett pansar på Leviatans buksida antyder att djuret inte, i motsats till nutida krokodiler, tillbringade större delen av sin tid med magen i kontakt med marken utan gick mer upprätt.

Under historiens gång har man gjort åtskilliga försök att bortförklara likheten med dinosaurier, som till exempel att Gud skulle ha refererat till sagodjur som Job var bekant med från dåtidens mytologi. Frågan är väl om det hade varit särskilt relevant i det sinnestillstånd som Job befann sig att Gud hade refererat till sagoväsen. Nej, av texten är det uppenbart att Gud ville visa Job att även om dessa respektingivande djur utan tvekan var både mäktiga att se och värda att frukta, så är han själv i egenskap av deras skapare i långt högre grad värd att både frukta och respektera. Det insåg Job.

Men hur var det då med Leviatans påstådda eldspru-

tande? Det vet vi inte med säkerhet. Vad vi däremot vet är att många havslevande organismer och eldflugor har förmågan att framkalla ljus på kemisk väg (så kallad bioluminescens som vi skrev om i juninumret 2022 s 33-34). Att den lilla bombardierbaggen (se juninumret 2021 s. 20-27) har förmågan att skjuta ut 100-gradiga gaser när den känner sig hotad, och att den elektriska ålen kan generera upp till 600 V i sina urladdningar. Är det då helt uteslutet att ett utdött djur skulle ha kunnat framkalla gnistor och kanske rentav flammor av antänd metangas eller andra organiska gaser? Egentligen inte. Det finns en tänkbar kandidat bland de forntida kräldjuren som möjligen hade sådana egenskaper. Det är den krokodilliknande *Sarcosuchus imperator* med en längd på 12 meter och en vikt på ca 10 ton. Den har en märklig hålighet längst framme i sin överkäke. Kanske var det en "brännkammare"? I så fall skulle det kunna förklara den annars märkliga företeelsen med eldsprutande drakar som avbildas lite här och var i mänsklig kultur. Kanske besannas rentav här det klassiska uttrycket "Ingen rök utan eld"?